

คำกล่าวเปิด
งานสัมมนาวิชาการ
เรื่อง “ปัญหาและทางออกหนี้ครัวเรือนไทย”
โดย ดร.อมรา ศรีพยัคฆ์

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายวางแผนและงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ 10 กรกฎาคม 2557
ณ โรงแรมเซ็นทาราคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดอุดรธานี

ท่านคลังจังหวัดอุดรธานี
และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ดิฉันรู้สึกมีความยินดี และเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมาเป็นประธานในพิธีเปิดงานสัมมนาวิชาการ “ปัญหาและทางออกหนี้ครัวเรือนไทย” ในวันนี้ ซึ่งนับเป็นโอกาสอันดีที่ทุกภาคส่วนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาหนี้ครัวเรือนในปัจจุบัน และการเร่งขึ้นของหนี้สินที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจและการเงินของไทยได้

หากมองย้อนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไปยังปี 2551 ท่านผู้มีเกียรติคงจำได้ว่าเป็นปีที่เกิดปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกกันว่า “วิกฤติแฮมเบอร์เกอร์” สาเหตุส่วนหนึ่งของวิกฤตการณ์ดังกล่าว เกิดจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ที่ทยอยปรับลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงปี 2544-2547 จากอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6.5 เหลือร้อยละ 1 ต่อปี ด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำที่เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่าย ประกอบกับสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็เต็มใจให้สินเชื่อ การก่อหนี้ของภาคครัวเรือนจึงกลายเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดภาวะฟองสบู่ในราคาหลักทรัพย์ จากการเก็งกำไรในตลาดอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลให้ภาระหนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีความเปราะบางทางการเงินที่ปกติมีสัดส่วนของการก่อหนี้เพียงประมาณ

ร้อยละ 7 ได้เร่งตัวขึ้นจนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของสินค้าที่อยู่อาศัย ทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนโดยรวมสูงกว่าร้อยละ 120 ของ GDP ดังนั้น เมื่อฟองสบู่ในตลาดอสังหาริมทรัพย์แตกและราคาที่อยู่อาศัยลดลงอย่างรวดเร็ว ความมั่งคั่งของภาคครัวเรือนที่หายไป จึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ จนหนี้ที่ก่อไว้กลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แม้ว่าในปัจจุบันเศรษฐกิจของสหรัฐฯ จะเริ่มเห็นสัญญาณการฟื้นตัวขึ้น แต่ก็อยู่ภายใต้ความไม่แน่นอน วิกฤติเศรษฐกิจทำให้ภาคครัวเรือนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยากขึ้น ทำให้ระดับการกู้ยืมและการบริโภคภาคครัวเรือนลดลง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ซ้ำเติมให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ชบเซาเป็นระยะเวลานาน

จากประสบการณ์วิกฤติเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา สะท้อนว่า หากภาคครัวเรือนก่อหนี้ในระดับสูง นอกจากสร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจและการเงินแล้ว เมื่อเกิดเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจหดตัวจะส่งผลกระทบต่อระดับการบริโภคภาคครัวเรือนที่ลดลงมากและยาวนาน

ท่านผู้มีเกียรติคะ

ประเด็นเรื่องหนี้ครัวเรือนได้มีการพูดถึงบ่อยครั้งมากขึ้นในประเทศไทยหลายฝ่ายต่างให้ความสำคัญและเริ่มเป็นกังวล เนื่องจากสัดส่วนหนี้ครัวเรือนของสถาบันการเงินไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 63 ของ GDP ในปี 2553 มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 80 ของ GDP ในปัจจุบัน แม้ว่าจะยังต่ำเมื่อเทียบกับสัดส่วนหนี้ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของสหรัฐฯ แต่หนี้ครัวเรือนไทยจำนวนไม่น้อยกระจุกอยู่กับประชาชนที่มีรายได้น้อย ส่วนหนึ่งเป็นการก่อหนี้เกินตัว ซึ่งหากหนี้ครัวเรือนมีระดับสูงมากขึ้นก็อาจส่งผลให้ภาคครัวเรือนมีสภาพคล่องลดลงและมีภาระในการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้น จนก่อให้เกิดการผัดผ่อนชำระหนี้ได้ ในขณะที่ประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่มีรายได้น้อยปานกลาง ภาระหนี้ที่สูงขึ้นจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะบั่นทอนความมั่นใจในการใช้จ่าย ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอนเช่นในปัจจุบัน

การเร่งตัวของหนี้ครัวเรือนสอดคล้องกับสัญญาณที่ได้เห็นจากจำนวนการขอรับคำปรึกษาและร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน หรือ ศคจ. ที่มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินให้สินเชื่อ โดยเฉพาะการขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เนื่องจากมีหนี้สินเกินความสามารถในการชำระหนี้ และขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นตัวกลางช่วยประสานงานกับสถาบันการเงินเพื่อขอปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการบริโภค ได้แก่ สินเชื่อส่วนบุคคลและสินเชื่อบัตรเครดิต ส่วนใหญ่เป็นเพราะมีบัตรเครดิตหลายใบ เคยมีการปรับโครงสร้างหนี้/ประนอมหนี้มาแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ จึงขอพักการชำระหนี้ ลดยอดหนี้ที่ผ่อนชำระ ลดหรือยกเว้นดอกเบี้ย เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2556 พบว่า คนไทยมีทักษะทางการเงินที่ค่อนข้างต่ำเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.5 ของคะแนนเต็ม ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ร้อยละ 62.3 ของ 14 ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจของ OECD ปัจจัยหนึ่งเนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการทางการเงิน ไม่มีความรู้ในการตัดสินใจในเรื่องการเงินที่ซับซ้อน และพบว่ามีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่โยงกับการออมค่อนข้างต่ำ ขณะที่ในด้านพฤติกรรม คนไทยยังไม่นิยมจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ที่จะช่วยให้สามารถติดตามพฤติกรรมการใช้เงิน อีกทั้งการสำรวจยังพบว่าประชาชนเกือบ 1 ใน 3 แก้ปัญหารายรับไม่เพียงพอด้วยการขอสินเชื่อ

ข้อมูลทั้งสองแหล่งนี้สะท้อนความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือนหลังจากมีภาระหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น และครัวเรือนไทยเองก็ไม่มีทักษะทางการเงินที่ดีเพียงพอที่จะบริหารการเงินของตนเองให้เหมาะสม

ท่านผู้มีเกียรติคะ

ปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วไป และมีความหนักเบาแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือนและแนวทางการแก้ไขของแต่ละภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสานในวันนี้ จะเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจถึงสภาพปัญหาหนี้ในแต่ละภูมิภาค เพื่อหาทางออกของปัญหาหนี้ หรืออยู่ร่วมกับหนี้โดยไม่มีปัญหา เพราะการก่อหนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่ากลัวเสียทีเดียวหากเป็นการสร้างหนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว แต่จะเป็นสิ่งน่าห่วงหากเป็นการสร้างหนี้ที่ไม่จำเป็นและขาดความระมัดระวัง

แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนจะประสบผลสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมให้เกิดวินัยทางการเงินที่ดี โดยสถาบันการเงินควรมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความหลากหลาย ให้เหมาะสมกับประชาชนแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นการกระตุ้นและเพิ่มทางเลือกในการออมและการลงทุนให้ประชาชน รวมถึงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเงินและข้อมูลของผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินแก่ผู้ใช้บริการ ณ จุดขาย เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินมากขึ้น

ส่วน**ประชาชน** ควรเร่งสร้างวินัยทางการเงิน ลดการใช้จ่ายที่เกินตัว และไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครัวเรือน และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันความเสี่ยงทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในกรณีนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย โดย ศคช. ร่วมกับส่วนคุ้มครองและให้ความรู้ผู้ใช้บริการทางการเงินของสำนักงานภาคต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้ความรู้ทางการเงิน ที่เป็นเข็มทิศชี้้นำให้ประชาชนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงิน รวมถึงส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับความรู้ความเข้าใจทางการเงินให้สามารถบริหารการเงินและหนี้สินของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้จักวางแผนและบริหารจัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และได้จัดโครงการ “ปลุกคนไทย มีวินัยทางการเงิน” เพื่อกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจัดสรรเงินให้เหมาะสมเพื่อไม่ต้องแบกภาระหนี้ด้วย

สำหรับ**ภาครัฐ**ก็ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์และปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการไม่ก่อหนี้เกินตัว โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ล้วนต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จึงจะประสบผลสำเร็จได้

ดิฉันขอขอบคุณ ท่านคลังจังหวัดอุดรธานี และผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่ามาร่วมการสัมมนาในครั้งนี้ และขอให้การสัมมนาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขณะนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ดิฉันขอเปิดงานสัมมนาเรื่อง “ปัญหาและทางออกหนี้ครัวเรือนไทย” อย่างเป็นทางการ ณ บัดนี้ ค่ะ

ขอบคุณค่ะ

